

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

575

Vragen van het lid **Boswijk** (CDA) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *het bezoek van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties aan de top van de BRICS-landen* (ingezonden 24 oktober 2024).

Antwoord van Minister **Veldkamp** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 18 november 2024).

Vraag 1

Deelt u de mening dat het een volstrekt verkeerd besluit is van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties (VN) – António Guterres – om op bezoek te gaan bij de top van de BRICS-landen in Rusland? Zo nee, waarom niet?¹

Antwoord 1

De jaarlijkse top op het niveau van regeringsleiders is een vast onderdeel van de BRICS en de Secretaris-Generaal van de VN neemt gewoonlijk deel aan deze top, net als dat hij deelneemt aan toppen van de G7 en G20. Gezien het Russische voorzitterschap had het kabinet echter willen zien dat de VN bij deze top in Kazan niet door de Secretaris-Generaal vertegenwoordigd was, maar op een lager niveau. Dit bezwaar heeft Nederland, net als de EU en andere gelijkgezinden, duidelijk aan de SG kenbaar gemaakt.

Vraag 2

Deelt u de analyse dat de oorlogsmisdadiger Vladimir Poetin met het organiseren van deze top in Kazan juist wil uitstralen dat het westerse beleid van isolatie en sancties niet heeft gewerkt? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Ontegenzeggelijk heeft president Poetin, die door het Internationaal Strafhof verdacht wordt van oorlogsmisdrijven en voor wie er een arrestatiebevel uitstaat, in de beeldvorming willen en kunnen benadrukken dat Rusland nog steeds relaties onderhoudt met veel landen ondanks de agressieoorlog tegen Oekraïne.

¹ X, 23 oktober 2024 (<https://x.com/hubertsmeets/status/1849009806952071192>)

Vraag 3

Deelt u de mening dat met dit bezoek de Secretaris-Generaal onnodig bijdraagt aan het aanzien van deze top van BRICS-landen en daarmee bijdraagt aan het aanzien van de oorlogsmisdadiger Vladimir Poetin? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Op de BRICS top komen, naast de BRICS-leden, meerdere VN-lidstaten samen op hoog niveau. De Secretaris-Generaal van de VN neemt, zoals hij dat ook doet bij G7- en G20-toppen, in de regel deel aan BRICS-toppen gelet op het percentage van de wereldbevolking en het groeiende mondiale economische gewicht dat de BRICS-landen vertegenwoordigen. Tijdens zijn deelname aan de top heeft de Secretaris-Generaal op Russisch grondgebied en tegen president Poetin herhaald dat de agressieoorlog tegen Oekraïne een schending van het internationaal recht en het VN Handvest is, en dat de territoriale integriteit van Oekraïne gerespecteerd dient te worden. Het kabinet blijft evenwel van mening dat de VN die boodschap ook op een ander niveau dan de Secretaris-Generaal had kunnen afgeven op deze top.

Vraag 4 en 5

Klopt het dat de Secretaris-Generaal op donderdag 24 oktober jongstleden tevens een persoonlijke ontmoeting gepland heeft staan met de oorlogsmisdadiger Vladimir Poetin? Zo ja, wat vindt u hiervan?

Deelt u de mening dat het een verkeerd signaal is dat uitgerekend de Secretaris-Generaal van de VN een ontmoeting heeft met een persoon waar het Internationaal Strafhof een arrestatiebevel tegen heeft uitgevaardigd? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4 en 5

In 2013 heeft de toenmalige Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties richtlijnen opgesteld over het contact tussen VN-functionarissen en personen tegen wie door het Internationaal Strafhof een arrestatiebevel is uitgevaardigd.² Deze richtlijnen voorzien niet in een absoluut contactverbod, maar bepalen wel dat dergelijke contacten beperkt dienen te worden tot contacten die noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van essentiële door de VN gemandateerde activiteiten. Het is daarbij aan de VN zelf om in het licht van de omstandigheden van het geval te bepalen of daar sprake van is. Om ondermijning van het gezag van het Internationaal Strafhof te voorkomen, was het wenselijk geweest als de VN in het licht van deze richtlijnen nader had onderbouwd waarom deelname aan de BRICS-top op het niveau van de Secretaris-Generaal noodzakelijk was. Dat geldt *a fortiori* voor de persoonlijke ontmoeting van de Secretaris-Generaal met president Poetin.

Vraag 6

Deelt u de mening dat het hypocriet en cynisch is dat de Secretaris-Generaal van de VN wel naar een top van BRICS-landen in Rusland gaat, maar eerder de uitnodiging voor de Vredesconferentie in Luzern van afgelopen juni heeft afgeslagen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Zoals aangegeven bij vraag 1 had het kabinet liever gezien dat de VN bij de top in Kazan niet op het niveau van de Secretaris-Generaal was vertegenwoordigd. Juist omdat hij eerder bij de Vredesstop in Zwitserland niet aanwezig was, valt zijn aanwezigheid in Rusland des te meer op.

Vraag 7

Deelt u de mening dat áls de VN al aanwezig zouden moeten zijn bij de top van BRICS-landen, dit dan veel beter door een ander afgevaardigde dan de Secretaris-Generaal – met minder symbolische waarde – zou moeten gebeuren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Ja. Zie ook het antwoord op vraag 1 en 3.

² Zie A/67/828-S/2013/210.

Vraag 8

Deelt u de mening dat met dit bezoek de Secretaris-Generaal riskeert dat de VN als instituut minder relevant kan worden en daarmee dreigt richting een vergelijkbare status als voorheen de (tandeloze) Volkerenbond af te glijden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties vertegenwoordigt alle 193 VN-lidstaten. De BRICS-top bracht leiders samen van een aantal landen die in toenemende mate een invloedrijke rol spelen binnen de VN, waaronder de Chinese president Xi, de Turkse president Erdogan en de Zuid Afrikaanse president Ramaphosa. De Secretaris-Generaal neemt deel aan dergelijke toppen om met deze leiders te engageren. Rusland blijft, ondanks de verwerpelijke agressieoorlog tegen een buurland, een VN-lidstaat en tevens een permanent lid van de VN Veiligheidsraad. Dit betekent dat de Secretaris-Generaal een precaire balans moet behouden tussen de belangen van de verschillende lidstaten. Hierbij staat de Secretaris-Generaal evenwel duidelijk voor het respecteren van de doelstellingen en principes van het VN Handvest, en is hij helder in zijn veroordelingen van de Russische schendingen van het Handvest. Ook speelde de VN een belangrijke rol in de totstandkoming van de toenmalige *Black Sea Grain Initiative*, waarmee graantransporten in een moeilijke periode deels hervat konden worden. Daarnaast spelen meerdere VN-organisaties nog steeds een belangrijke rol in het leveren van hulp, het opvangen van vluchtelingen, controles op nucleaire veiligheid en rapportage van mensenrechtenschendingen ten behoeve van accountabilityprocedures.

Vraag 9

Bent u bereid om met een zo groot mogelijke samenwerking met uw collega's in andere landen dit bezoek van de Secretaris-Generaal af te keuren en dit bij de eerstvolgende VN-top ter sprake te brengen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9

Deze afkeuring is reeds aan de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties gecommuniceerd, zowel bilateraal als in samenwerking met de EU en gelijkgezinde landen.